І чужому научайтесь,

Й свого не цурайтесь...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го БЕРЕЗНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 19, 1957 No. 52. VOL. LXIV.

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН НА АВДІЄНЦІЇ У ПАПИ

Ватикан. — Папа Пій XII прийняв на спеціяльній авдієнції віце-президента ЗДА — Ричарда М. Ніксона і відбув з ним 25-хвилинну розмову, під час якої Ніксон передав Папі особистого листа від Президента Айзенгавера. Після авдієнції уділеної Ніксонові, Папа прийняв ще на окремій авдієнції дружину Ніксона, як теж його 50 співробітників і журналістів, що відбувають разом з ним подорож по Африці й Італії. Приймаючи американських гостей, Папа Пій XII виголосив до них по англійськи промову, в якій підкреслив значення доброї волі в полагоджуванні міжнародних труднощів і проблем, як теж важливість поїздки Ніксона по країнах Африки. Водночас із цим Святіший Отець передав благословення для американського народу і для його улюбленого президента Двайта Д. Айзенгавера. В розмові з Ніксоном Пій XII розпитував про здоров'я президента Айзенгавера і висловив своє признання для закордонної політики ЗДА, яка — за словами Папи — є радше знаряддям миру, як війни. Висловлюючи це признання, Папа підкреслив, що під сучасну пору сильна оборона є конечною, щоб забезпечити мир у світі. До Риму прибув віце-президент Ніксон в суботу 16 березня і перед своєю авдієнцією в Папи, що відбулася в неділю 17 березня, він конферував з прем'єром Антоніо Сені та міністром закордонних справ Гетано Мартіно та обідав в президента Джованні Гронкі. Прибувши на летовище, Ніксон заявив у короткій промові, що ніколи ще взаємини між Італією і З'єдиненими Державами не були такі приязні, як тепер, при чому він славив італійців та американців італійського роду щодо їхньої участи у будові могутности Америки. Віце-президент Ніксон закінчив свій об'їзд сьоми африканських країн відвідинами в Лібії, а відвідає ще Тунісію. Лібійський прем'єр Мустафа Галім з ентузіязмом висловився про „доктрину Айзенгавера" та в найгостріших словах натаврував міжнародний комунізм, як „ворога число 1" незалежности африканських народів. Не називаючи Єгипту й Сирії за іменем, він висловив переконання, що політика „деяких інших держав", що приймають допомогу від СССР, в остаточному висліді помагає справі комунізму. Він прославляв Америку і запевняв, що „ми, араби, любимо американців", критикуючи при цьому легко давнішу політику ЗДА у відношенні до північно-африканських народів.

НІКСОН ПІСЛЯ АВДІЄНЦІЇ У ПАПИ

Віце-президент ЗДА Ричард М. Ніксон, прибувши до Риму, відвідав у Ватикані Папу Пія XII і відбув з ним довшу розмову про справи міжнародної політики.

Генерал Тейлор відлетів на інспекцію Далекого Сходу

Вашингтон. — Шеф штабу армії генерал Максвеля Д. Тейлор 16-го березня відлетів на тритижневу інспекцію на Далекий Схід і Південний Пацифік. Представник армії заявив, що ця поїздка відбувається згідно з дотеперішньою практикою. Генерал Тейлор відвідає Японію, Окінаву, Тайван (Формозу), Корею, Філіппіни, В'єтнам, Камбоджу, Таїланд (Сіям), Ляос, Індонезію, Австралію, Нову Зеляндію та Гаваї. Шеф штабу армії має вивчати справу ліквідації Далеко-Східньої Команди та підпорядкування її Команді Тихоокеанського Району, що має статися в липні цього року. На чолі Далеко-Східньої Команди стоїть генерал Лайман Л. Лемніцер, а Команду Тихоокеанського Району очолює адмірал Фелікс Стамп, якого головна кватира в Перл Гарборі. Армія плянує також переорганізувати дотеперішні дивізії на так звані „пентомічні дивізії" („пентомік" означає організацію з п'ятьох частин і з атомовою зброєю).

Конґресмен Шерер домагається відобрати право громадянства редакторові „У. Щ. Вістей" Михайлові Ткачеві

Ню Йорк. Конґресова Підкомісія для Досліду Протиамериканської Діяльности закінчила 4-денні переслухання видавців і редакторів чужомовних часописів в ЗДА. В останньому дні цих переслухань, 16-го березня, член цієї підкомісії конґресмен Ґордон Шерер заявив, що деякі з цих редакторів виявлялися державними зрадниками під час війни в Кореї, і тому він поробив заходи, щоб їм відобрати право американського громадянства, яке вони набули шляхом натуралізації. Ті редактори, твердив конґресмен Шерер, давали допомогу ворогові під час війни". І так в статті „Українських Щоденних Вістей" з дня 2-го липня 1950-го року писалося, що ЗДА є „відповідальні за вибух війни в Кореї", яку вів „корейський нарід „в своїй обороні" та проти якого виступили „збройні американські сили разом із реакційними групами в Кореї". І тому конґресмен Шерер поставив внесок, щоб відобрати право американського громадянства редакторові „У. Щ. Вістей" Михайлові Ткачеві, а також редакторові литовського квартальника „Світа" Антонові Бімба. Пізніше конґресмен Шерер заявив, що всі ті свідки, які відмовилися зізнавати на підкомісії, повинні бути позбавлені права американського громадянства. Директор цієї підкомісії Ричард Аренс відчитав зізнання колишньої комуністки і колишньої совєтської шпигунки Елізабети Т. Бентлі, яка зізнала, що — „Ткач співпрацював із російською тайною поліцією... та знаходив для нас інших аґентів між українцями в цій країні." Ткач заперечив це, заявивши, що він „особисто не співпрацював із жадним тайними аґентами". Але Ткач відмовився сказати, чи „вишукував аґентів для панни Бентлі". Крім того на підкомісії зізнавав ще фінанс. секретар „У. Щ. Вістей" (тираж 2,410) Френк Ільчук, фінанс. секр „Русск. Голосу" Дейвід Крінкін і Семюел Ніколаюк; редактор „Ідіш Морнінґ Фрайгайт", — Пол Новік і Ірвінґ Фрід, та ред. литовського і німецького періодиків. Всі відмовимися відповідати, покликуючись на конституцію.

Конґресова Комісія зменшила бюджет на пів більйона долярів

Вашингтон. — Комісія Видатків в Палаті Репрезентантів ухвалила резолюцію, згідно з якою на більш як на 500 мільйонів долярів зменшується видатки на 18 незалежних урядових аґенцій. Згідно з урядовим законопроєктом на ці аґенції требаб б видати 5,923,195,000 долярів, а Комісія Видатків призначила на цю ціль тільки 5,406,201,000 долярів, це значить, що зменшення становить 516,953,300 долярів. На самих тільки ветеранів призначено з тієї суми аж 82 відсотки, — це значить — 4,889,363,000 долярів. Запропоновані видатки на ветеранів комісія зменшила на 206,657,000 долярів (4,2 відсотка). Зменшення видатків в інших аґенціях є різне і деколи доходить до 30 відсотків. Комісія відкинула проєкти про закуп нових авт та збільшення числа урядовців. Зменшено також видатки на Цивільну Оборону та на Крайову Наукову Фундацію.

Бек діставав безвідсоткові позички із спілкових фондів

Такома, Вашингтон. — Голова робітничої спілки Міжнародне Братство Шоферів Дейв Бек признався до того, що впродовж останніх десятьох років дістав із спілкових фондів позичок на суму від 300,000 до 400,000 долярів, — які всі сплатив до останнього цента. Але він одночасно заявив, що не платив від тих позичок жадних відсотків. Він в тому самому часі позичав гроші з банків і тим способом збагатився. Бек заявив, що він радо заплатить відсотки, якщо Виконна Рада цього домагатиметься. Голова Сенатської комісії для дослідів незаконніх дій в робітничих організаціях демократичний сенатор Джан Л. Мек Клеллен повідомив, що вислав Бекові ультиматум, щоб до 3-ої години в середу 20-го березня зголосився в цій комісії з документами про свої фінансові прибутки. Якщо Бек до того часу не зробить цього, тоді голова комісії вишле йому урядове покликання на слідство. „Я хотів би знати, чи Бек з'явиться добровільно в комісії, як це він давніше заявляв, чи треба буде його закликати до того, щоб прибув до Вашингтону", — сказав сенатор МекКлеллен. Сенатор просив Бека, щоб телеграфічно повідомив комісію, чи погоджується добровільно з нею співпрацювати. Після переґляду Бекових документів про його особисті прибутки, комісія буде випитувати Бека про те, яку участь він брав у видатках фондів Спілки Вантажників.

Темп продукції в лютому був без змін в порівнянні з січнем

Вашингтон. — Рада Федеральної Резерви повідомляє, що продукція в фабриках і копальнях цієї країни в місяці лютому цього року була на тому самому рівні, що і в січні. Вона стояла на 146 в порівнянні з пересічною продукцією в роках 1947-1949, коли продукцію країни обраховано на 100. Продукція в кількох останніх місяцях була стабільна, в грудні минулого року вона була збільшилася на один пункт і тоді була на рекордовій висоті, але в січні впала на один відсоток і на тому самому рівні була і в лютому.

В Ню Йорку вшановано пам'ять Ген. Т. Чупринки-Шухевича

Ню Йорк. — Пам'ять леґендарного командира УПА сл. п. ген. Тараса Чупринки-Шухевича вшановано тут, у сьому річницю його геройської смерти, святочною академією, яка відбулась минулої неділі, 17-го березня, в залі Джуніор гайскул. Академію влаштувало Т-во б. Вояків УПА імени поляглого командира, Осередку СУМА його ж імени та споріднених організацій. На програму академії, яку започатковано відіграванням американського і закінчено відспіванням українського національних гимнів, склались: слово д-ра Ярослава Падоха, виступ хору „Боян" під дириґентурою інж. Р. Степаняка, ансамблю бандуристів під дир. проф. Р. Левицького, сольоспів п. Л. Рейнаровича та деклямація арт. В. Змія. На фортепіяні акомпаніювала хорові і солістові Калина Чічка-Андрієнко. Академію відкрив п. Гр. Цебрій.

У ряді громад, між ними в Джерзі Ситі, у роковини смерти сл. п. Командира УПА відправлено минулої неділі, 17-го березня, заупокійні Панахиди.

НЕЯСНА Й НАПРУЖЕНА СИТУАЦІЯ В ОБШИРІ ҐАЗИ ТРИВАЄ ДАЛІ

Каїро. — Єгипет перейняв у Ґазі цивільну адміністрацію, підпорядковану губернаторові генералові Гассанові Ляфітові, але єгипетські війська покищо не ввійшли до обширу Ґази. Командант міжнародної поліції генерал Бирнс і заступник головного секретаря ОН д-р Ралф Бонч задумують предложити єгипетському президентові проєкт компромісу, за яким Єгипет погодився б не вводити до Ґази свого війська, а зате міжнародна поліція обсадила б єгипетсько - ізраїльський кордон, з обох його сторін. Покищо міжнародна поліція стаціонована тільки по єгипетському боці, бо Ізраїль спротивився її приявності на ізраїльській території, але чинники Об'єднаних Націй думають, що Ізраїль погодився б на таку компромісову формулу. Тим часом однаково в ізраїльській столиці, як і в Об'єднаних Націях не з'ясовують собі, які дальші цілі Єгипту і як далі розвинуться тамошні події. Генеральний секретар Гаммершилд відложив свій проєктований відлет на Середній Схід, конферуючи в своїй централі в Ню Йорку над новою ситуацією. До Ню Йорку прибула теж з Ізраїлю міністер закордонних справ Ґольда Маєр. Вона відбула по дорозі, у Парижі „дуже задовільну" — як сама заявила — конферинцію з французьким міністром закордонних справ Піно. Державний секретар Доллес, який вернувся з далекосхідньої конференції до Вашингтону, мав передбачену на понеділок 18 ц. м. конференцію з Ґольдою Маєр. З'єдинені Держави звернулися до Ізраїлю офіційно з закликом — виявити спокій і не приймати ніяких поквапних рішень. ЗДА запевнили Ізраїль, що вони з великою увагою стежать за подіями і що здають собі справу з їх поваги. Ізраїльський прем'єр Бен Ґуріон знову говорив про „право акції" Ізраїлю, але признав, що в цій новій ситуації Ізраїль має спутані руки постільки, що між ним і Єгиптом виріс мур міжнародної поліції. Бен Ґуріон оскаржує Об'єднані Нації, що вони дозволяють Єгиптові здвигати військову силу і приготовляти нові протиізраїльські наїзди за спиною міжнародної поліції.

Москва проти господарської єдности Заходу

Москва. — Совєтський уряд розіслав в минулу суботу 16 ц. м. однозвучну ноту всім европейським державам, які втримують з СССР дипломатичні взаємини, а також З'єдиненим Державам, з гострою атакою проти проєктованого спільного західньо - европейського господарського ринку та спільного добування атомової енерґії в західньо-европейській організації, званій Евратом-ом. У цій своїй першій офіційній реакції на рішення шістьох західньо - европейських держав затіснити господарські взаємини та об'єднати свої зусилля в справі використання атомової енерґії для мирних цілей, Москва намагається — за своєю давньою тактикою — з одного боку шантажувати всі західні держави погрозами на випадок здійснення тих плянів, в другого боку пересварити внутрі західні держави, нацьковуючи одну проти одної. Конкретно, совєтська нота перестерігає Західню Німеччину, що створення спільного західньо-европейського господарського обширу й Евратому знову пошкодить справі з'єдинення Німеччини. Францію Москва лякає німецькою господарською суприматією і використанням німцями в майбутньому доступних їм ядрових матеріялів для добування атомової енерґії не для мирних, а для воєнних цілей. А всі західні держави залякує небезпекою американської господарської і військової сепрематії, яка прийде, мовляв, від узалежнення Евратому від постачання Америкою ядрових матеріялів. Як відомо, шістьма державами, які рішили створити спільний господарський обшир через скасування митних бар'єрів, є Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Відповідний договір має бути підписаний між тими шістьма державами наприкінці цього місяця в Римі.

В Англії страйкує 200.000 портових робітників

Лондон. — В Англії вибух страйк в усіх портах і корабельних доках, який охопив понад 200,000 робітників, на тлі вимоги щодо підвищення робітничих платень на 10%. Конфедерація юній корабельних робітників, яка має коло 2,500,000 членів, погрожує припиненням праці не тільки в портах і доках, але скрізь на англійському острові, де діє названа Конфедерація юній. Однак не є виключене, що й інші великі юнії проголосять страйк солідарности і що Англія стане в обличчі небезпеки генерального страйку, який може захитати всією економікою тієї великої держави, вже й так сильно ослабленої наслідками невдатної листопадової виправи проти Єгипту. Крайова федерація працедавців в будівельному і спорідненому промислі, яка гуртує коло 4,300 промислових компаній, відкинула домагання робітників. Працедавці прийняли пропозицію міністерства праці щодо урядового арбітражу, але робітничі юнії відкинули її. Сотні кораблів, які знаходились в англійських доках для направи, відчалили до західньо-европейських портів, щоб там перевести свій ремонт. Замовлення в англійських доках обраховано на 900,000.000 фунтів себто, кругло 2,500.000.000 долярів.

У Польщі загострились відносини між Церквою і владою

Варшава. — Як одним із проявів повороту до давніх метод сталінізму та завмирання „відлиги" вважається погіршання взаємин між католицькою Церквою та комуно-польським урядом — стверджують закордонні журналісти у Варшаві. Після того, як за режиму Ґомулки могутня в Польщі католицька Церква осягнула значні полегші у внутрішній адміністрації і щодо навчання релігії не тільки в парафіяльних, але й у шкільних будинках, новий конфлікт назрів внаслідок настоювання комуністичної влади, що всі духовники, від найнижчих до найвищих мають складати присягу вірности й льояльности у відношенні до „Польської Народної Республіки та її законів" та відречення від усяких дій, які „могли б шкодити добру Народної Республіки". Тому, що інтерпретатором того „добра" є в сучасній Польщі виключно лише комуністична партія з її режимом, то направді така присяга означала б повне підпорядкування всього римо-католицького духовенства комуністичній партії і поліції. Комуно-польський уряд, який раніше застерігав собі право, згідно з передвоєнним конкордантом з Ватиканом, затверджування тільки нових архиєпископів, тепер узалежнює від своєї згоди висвячування також всіх узагалі духовників.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН ЗГИНУВ У ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ

Президент Філіппін Рамон Маґсайсай, що згинув у катастрофі літака.

Маніля. — Президент філіппінської Республіки, Рамон Маґсайсай, згинув в летунській катастрофі коло пів на другу ночі з суботи на неділю (американського часу) коли летів із міста Цебу до столиці Філіппін Манілі. В 20-25 хвилин після відлету, в літаку С-47 стався вибух, після чого літак впав як вогненна куля в джунґлю в горах Цебу, у віддалі 22-х миль від міста. В літаку було 25 осіб — 20 пасажирів і 5 осіб залоги. Всі згинули, за винятком журналіста, Нестора Мати, який чудом оцілів, але [illegible] знаходиться ще у небезпеці життя, зазнавши важких поперень. Разом із президентом Маґсайсай згинули командант філіппінського летунства генерал Беніто Ебуен, чільний колишній бойовик серед протияпонських партизанів полковник Томас Кабілі і також один із найчільніших філіппінських старшин, майор Педро Льопез. Між убитими є теж секретар освіти Ґреґаріо Гернандез, кузин президента Патерно Маґсайсай, старшини служби безпеки, журналісти, секретар президента і службовик. Коли літак президента не прибув у приписаний час до Манілі, коло 200 вояків і численні гелікоптери, в тому числі також з американського летунства, негайно розпочали пошуканки. Літак С-47 був новою машиною. Негайно після вістки про катастрофу появились в столиці Філіппін поголоски, наче б причиною катастрофи був комуністичний саботаж. Пригадують, що коли през. Маґсайсай був ще військовим міністром, то він повів таку кампанію проти комуністичних партизанів, відомих під назвою „руху Гук", що цілком зліквідував ту диверсію. Військові й поліційні чинники не виключають, що на літак перепачковано годинникову бомбу, яка могла вибухнути в 20 хвилин після відлету літака. Над вияснениям причини катастрофи ведеться всестороннє слідство. Урядування після вбитого президента переймає віце-президент Карльос Ґарція, який отримав вістку про катастрофу в столиці Австралії Канберрі, де він був приявний на конференції 8-ми держав Організації Південно-Східнього Азійського Пакту (СЕАТО), як делеґат Філіппін. Він негайно відлетів до Філіппін. Президент Айзенгавер, діставши вістку про ту катастрофу на помості важкого кружляка „Канберра", яким пливе на Бермуди на конференцію з англійськими державними мужами, вислав негайно довгу радіодепешу з висловами найглибшого жалю. Також [illegible] Р. Ніксон, державний секретар Доллес, конґресові й сенатські лідери, ген. МекАртур й інші чільні американські діячі висловили найглибший жаль з приводу такої трагічної і передчасної смерти 50-річного філіппінського президента, який був глибоким і переконаним приятелем Америки та завзятим і непримиримим ворогом комуністів. Дехто висловлює острах, що в листопадових президентських виборах може вийти сенатор Кляро Ректо, прихильник антиамериканізму й „невтральности".

Франко хоче дати „більше свободи" еспанцям

Мадрид. — Генералиссімус Франко, диктатор Еспанії на протязі 18 літ, відбув у четвер мин. тижня, інтервю з представником американського часопису „Ню Йорк Таймс" і погодився дати письменну відповідь на поставлені йому три питання в справах еспанської як і міжнародної політики. Ген. Франко висловив у своїй відповіді прихильність Еспанії до З'єдинених Держав Америки, підкреслюючи зокрема важливість і значення прийнятої востаннє Конґресом ЗДА „доктрини Айзенгавера". Щодо участи Еспанії в НАТО та в інших европейських союзах, то еспанський уряд вивчає тепер проблеми, зв'язані з цими справами і сподівається позитивної розв'язки цього питання. Генерал Франко, який свою диктатуру називає „особистою формою правління", заявив, що встановлювання демократичного ладу в Еспанії іде нормальним шляхом і що вже незабаром еспанський народ матиме можливість прийняти запропоновану йому парляментом нову конституцію, яка ґарантуватиме всі громадянські права і свободи. Як виходить із відповідей, ген. Франка, він не виключає можливости реституції монархії в Еспанії.

В АМЕРИЦІ

- **12 членів Конґресу**, республіканців і демократів, разом із 50-ма визначними громадянами звернулися до президента Айзенгавера з просьбою, щоб він порушив в Об'єднаних Націях справу санкцій проти СССР за інтервенцію в Угорщині. Серед підписаних під тим апелем демократичний сенатор Пол Г. Даґлес і республіканський сенатор Карл Е. Мундт.
- **Комісія** в справах відшкодування для індіян вирішила, що три індіянські племени в стейті Айова мають дістати від уряду відшкодування за землю в сумі 1,626,015 долярів.
- **Американські сейсмографи** занотували новий землетрус недалеко півострова Аляски. Населення цього району живе в постійному страху, бо землетруси повторяються там уже кілька днів.
- **Болівійський уряд** депортував за підривну діяльність 35 болівійських громадян, головним чином учителів, які досі сиділи в тюрмі. Їх депортовано до міста Сальта в Арґентині, де вони будуть жити як політичні еміґранти.
- **З Олбені** повідомляють, що цього року в Нюйоркському стейті забракне коло 10,000 фармерських робітників, і тому треба буде їх спровадитиззакордону, найкраще з Мехіко.
- **Голова Американської Сіоністичної Ради рабін Ірвінґ Міллер** в Ню Йорку заявив, що уряд Ізраїлю забрав свої війська з району Ґази, вір'ячи в обіцянки уряду ЗДА. Але, якщо зайде потреба, Ізраїль буде боронитися доостанку.
- **Більше як 100 приятелів** колишнього президента Геррі С. Трумана влаштували йому, як майбутньому дідусеві (його донька Марґарет сподівається дитини), „бейбі шавер", на якому Труман дістав багато подарунків для свого очікуваного внука.
- **День 14-го березня** був у Ню Йорку найтеплішим днем цього року: коло 2-ої години по полудні температура в цьому місті становила 72.1 ступня. Але вже наступного дня похолодніло і температура впала до 40 ступнів.
- **Директор школи Томас Макріс** домагався через суд відшкодування в сумі 250,000 долярів за наклеп: в повісті Ґрейсі Металіюса „Пейтон Плейс", головний герой зветься Томас Макріс і також є директором школи.

У СВІТІ

- **Французький уряд** рішив поборювати поширювання у Франції словом і друком відомостей про жорстоку поведінку французьких вояків і поліціянтів супроти дійсних і здогадних повстанців в Альжирі. Французьке громадянство схвильоване щораз частішими вістками про тортурування в'язнів, нищення майна і переслідування жінок та дітей арабських партизанів в Альжирі.
- **В Індії** закінчилися в минулий четвер вибори до парляменту, які тривали два тижні. Але ще треба буде кількох тижнів на підрахунок голосів. До цього часу підраховано коло 45 мільйонів голосів, отже якраз половину тих, що голосували. З усіх індійських провінцій найбільші комуністичні впливи виявилися в провінції Кераля. Не виключене, що комуністи складатимуть там перший провінційний уряд в Індії.
- **В Аммані**, столиці Йорданії, відбулося на вулицях таке бурхливе святкування з нагоди зірвання союзни[illegible]кого договору з Англією, що багато йорданців, поранени[illegible] під час стрілянини, відвез[illegible] до шпиталів. З огляду на [illegible] всенародне святкування, [illegible]пляноване на три дні, уряд обмежив до одного дня.
- **У Тель Авіві**, столиці Ізраїлю, два члени крайньої націоналістичної групи признались, що це вони запланували замах і важко поранили д-ра Ізраїля Кастнера, голову „юденрату" на Мадярщині за нацистів, який у своїй співпраці з ґітлерівською владою врятував понад 20,000 жидів, здобувши їм дозвіл на виїзд. Журналіст Ґрінвальд назвав його в газеті нацистським коляборантом, але, коли Кастнер заскаржив його за образу, суд, після кількамісячної розправи, звільнив Ґрінвальда. Атентатчики заявили, що вони боялися іншого присуду в апеляційному суді і тому рішили самі „виміряти справедливість". Кастнер помер від ран.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАША ОБОРОНА

Бюджет Америки на новий фіскальний рік, що його запропонував президент Айзенгавер Конгресові в половині січня цього року і що над ним тепер продовжуються дебати, мав би становити 71,8 більйона долярів, з чого на оборону країни передбачається більше як половину — 43,335.000.000. З дотеперішніх дебатів можна вносити, що ця велика позиція видатків на оборону в загальному бюджеті нікого не дивує і її не квестіонується. Оборона країни — це така самозрозуміла справа, а в теперішній міжнародній ситуації така конечна, що вона мусить стояти на першому місці. Тільки бо за цим могутнім оборонним валом може розвиватися наше життя, можуть поліпшуватись наші шляхи і виростати нові шкільні будинки, може розвиватись індустрія, фармерська та інші ділянки нашого господарства, може зберігатись наша система і наші вольності. Оборона — насамперед!

Цю засаду варто було б нам перенести й на другу, після оборони цієї країни, найважливішу справу нашої американсько-української спільноти, — на допомогу українським визвольним змаганням, від успішного розвитку та висліду яких так дуже залежить, у нашому найглибшому переконанні, і оборона Америки, і взагалі „пережиття" вільного світу та його цивілізації в атомовій добі. У зв'язку з цим та в порівнянні з оборонними зусиллями Америки й інших країн, які дорожать волею і безпекою, насувається запит: що ж робимо ми, американські українці, щоб наблизити та запевнити перемогу на такій важливій ділянці світової оборони, як визвольні зусилля українського народу?

Немає сумніву, що дещо робимо, але це „дещо" рішучо замале супроти навіть найскромніших наших можливостей, не кажучи вже про наші повинності. Як американські оборонні зусилля ми міряємо і оцінюємо в першу чергу бюджетовими видатками, так і наш вклад в допомогу українським визвольним змаганням треба міряти в першу чергу нашими пожертвами на ті цілі. Як же виглядає ця мірка? На працю нашої політичної репрезентації, Українського Конгресового Комітету, ми складаємо річно до його Народного Фонду заледве сто тисяч долярів. Припустімо, що поза Народним Фондом складаємо ми на різні народні й харитативні цілі вдесятеро більше. Отже, хоч яке сміливе це припущення, воно дало б в результаті заледве мільйон долярів річно від спільноти, що чваниться своїм щонайменше мільйоновим числом, себто пересічно по одному долярові від кожного з нас. Коли б ми хотіли робити дальші порівняння, наприклад, з нашими [illegible] заробітками і навіть не з тими цифрами, на які щорічно збільшуються банкові конта багатьох з нас, а тільки з нашим видатками на часом не тільки зайві, але й шкідливі розваги, то той наш доляр, що ми складаємо його пересічно на другу після оборони нашої країни найважливішу справу, навряд чи свідчить про нас так, як ми самі часто і залюбки про себе свідчимо.

Правду матимуть ті, які відразу звернуть увагу, що тут не можна рахувати пересічно, бо тих, що дбають про українську визвольну справу, немає, можливо, навіть десятої частини з того мільйона. Ми так само не маємо жадної іншої екзекутивної влади, щоб могти цю справу поліпшити. Єдине, що можемо робити, це писати в нашій пресі, чи говорити на наших зборах, але ті, до кого наші докори можуть стосуватись, не читають газет і не приходять на збори. Якщо все це мати на увазі, якщо враховувати тільки сто тисяч свідомих і активних наших громадян, то десять долярів на особу пересічно вже не було б так зле. До того ж із списків жертводавців на поодинокі цілі та із загального підрахунку в громадах можна прийти до висновку, що кількість таких громадян ще досить далека й від ста тисяч, отже наш „рекорд" був би ще ліпший.

З цієї правди щодо нашої жертвенности можемо зробити два головні висновки. Поперше, невідрадний стан кількости жертводавців мусять мати на увазі ті, які жертвують, і свою жертвенність збільшити, щоб поліпшити кінцевий результат. З другого боку, кожний із свідомих та жертвенних громадян повинен зробити своїм обов'язком втягнути до кола жертводавців бодай кількох з-поміж тих, що перебувають поза ним. Збільшивши нашу жертвенність кількісно і якісно, себто збільшивши кількість жертводавців і висоту пожертв, ми могли б помножити бодай вдесятеро наш оборонний бюджет, а тим самим нашу оборону і нашу безпеку. Коли б відповідно до цього збільшити і нашу активність на користь визволення України, посилити й поглибити нашу акцію поширювання правди про Україну, яка — як свідчать останні виступи совєтських представників та совєтська преса — так дуже дошкуляє Москві, то цим ми дали б направду реальну допомогу і Америці, і всім волелюбним націям в їхньому змаганні до тривалого миру.

ДИПЛОМАТІЯ В РУСІ

Мабуть безповоротно минулися часи, коли закордонною політикою держав керували й своїх кабінетів міністри закордонних справ, даючи листами й депешами вказівки своїм амбасадорам у чужих столицях, а ті вже безпосередньо вручали писані ноти й меморіяли, чи усно обговорювали справи з керівниками чужих країн. Таємна дипломатія далеко ні минулася. Її клясичним представником є нинішній генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд, який кілька днів тому був дуже схвильований фактом появи в „Ню Йорк Таймсі" жмені інформацій з таємного засідання т. зв. дорадчої групи в ОН у середньо-східніх справах.

Але основно змінилася методика таємної дипломатії. Вона перестала бути „стабільною", а стала „рухомою". Міжнародні з'їзди й конференції, які ще в минулому сторіччі належали до рідкостей, тепер стали звичайним явищем. Деякі з них відбуваються навіть без безпосередньої наявної і негайної потреби, а просто для втримування безпосереднього живого зв'язку між міністрами закордонних справ чи головами урядів та для виміни поглядів на актуальні проблеми. Державному секретареві Джанові Фостерові Доллесові деякі американські часописи закидали, що він занадто часто роз'їздить по широкому світі і безпосередньо обговорює та полагоджує закордонно-політичні справи, внаслідок чого, мовляв, терпить престиж акредитованих у даних столицях американських амбасадорів. Доллес цьому гаряче заперечив.

Місяць березень став знову свідком надзвичайної метушливости американської дипломатії, опертої на методі безпосереднього стику американських найвищих державних представників із керівниками чужих країн. Вже на попередній своїй пресовій конференції през. Айзегавер звернув був увагу на те, що він не всилі виїхати навіть на найкоротший відпочинок у тепліший клімат, щоб вилікуватися з тяжкої перестуди, бо поза межами ЗДА і віце-президент, і державний секретар. Перший з них, Ричард Ніксон, саме об'їздив вісім держав в Африці, після чого відвідав ще Рим, а в ньому Папу. Короткі часописні вістки сповіщають про поважні успіхи цієї подорожі. Хоч вона є тільки „подорожжю доброї волі", отже має радше маніфестаційно-пропагандивний, а не діловий характер, все ж читали ми, що в Марокко Ніксон підштовхнув вперед переговори про правне оформлення тамошніх американських військових баз; що в Ліберії заініціював він вишколювання американськими інструкторами примітивного тамошнього морацтва і обговорив проблему будови шляхів; що в Абесінії дістав принципову згоду на користування американцями тамошнім летовищем і право заякорювання американських воєнних кораблів в абесінському порті над Червоним морем; що навіть в дуже настороженому і недовірливому Судані дізнався про бажання його державних керівників дістати від Америки господарську допомогу. Яке поважне політичне значення криється поза тією місією Ричарда Ніксона — видно найкраще по злісних голосах комуністичної преси й злобній московській радіопропаґанді, що нацьковує проти Ніксона африканські країни. Видно це теж з виразного обвинувачення єгипетською пресою Америки в тому, що вона змагає до політичного ізолювання Єгипту.

Майже в той самий час виїхав до столиці Австралії державний секретар Дж. Ф. Доллес на конференцію СЕАТО (Організації Південно-Східнього Азійського Пакту). Свою участю на тому з'їзді репрезентантів восьми держав трьох континентів і Океанії Доллес заманіфестував безперервне зацікавлення Америкою східніми проблемами, які ніби відійшли були на задній плян під час кризи на Середньому Сході. Свою участь на з'їзді СЕАТО він використав для рішучого спростування пліток про зміну відношення ЗДА до комуністичного Китаю, для нової перестороги комуністичного світу заввагою про вивінування всіх збройних сил ЗДА атомовою зброєю та для заактуалізування проблеми небезпеки комунізму на Далекому Сході. Коли він в минулу неділю вернувся до ЗДА, то не мав тут довшого спокою, бо зараз же мусить від'їхати на Бермуди, на „малу конференцію на вершинах" з участю президента Айзенгавера, англійського прем'єра Мекміллена і міністра закордонних справ Селвайна Ллойда. Там формально і фактично має бути закінчений англо-американський спір, що триває від часу листопадової виправи Англії проти Єгипту, і має бути узгіднена англо американська політика у всіх найважливіших актуальних проблемах.

Але Середній Схід все ще залишається потенціяльним джерелом нової війни. І тому туди вже від'їхали, чи в найближчих днях від'їдуть аж три чільні дипломати з спеціяльними місіями. Просто з новопроголошеної держави Ґани поїхав над Ніл і в пустелю Ґази колишній успішний наступник вбитого у вересні 1948 р., під час своєї посередницької місії в палестинській війні, князя Бернадотте, перший американський мурин на високому становищі заступника генерального секретаря ОН, д-р Ралф Бонч. В найближчих днях зустрінеться з ним над Нілом і продовжуватиме розпочате невдячне діло — переговори з єгипетським президентом Гамалем Абдель Нассером про відношення до Ізраїлю і долю Суезького каналу, — сам генеральний секретар ОН Даг Гаммершилд. Але, зовсім незалежно від їх місії, з власною спеціяльною місією, виїхав у мин. тижні на Середній Схід, на цілих два місяці, колишній голова конгресової комісії для закордонних зв'язків, Джеймс П. Робертс, призначений Президентом як його персональний репрезентант для безпосереднього з'ясування керівникам держав Середнього Сходу істотного і правдивого значення нової американської політики, схопленої назвою „доктрина Айзенгавера". Завдання Ричардса, — спростувати брехні, ширені про доктрину Айзенгавера совєтською дипломатією і пропаґандою, розвіяти недовір'я „невтральних" середньо-східніх держав, тісніше зв'язати із ЗДА призні їм країни і діяти на Середньому Сході в тому самому примирливому й призязному дусі, як діяв Р. Ніксон на африканському терені.

Нові часи вимагають нових метод. Дипломатія в русі відповідає саме цим нашим часам, в яких перевелась давня паперова бюрократія в ладнанні міжнародних справ.

ЧЕРВОНА РУКА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Єгипет, Савді Арабія, Сирія, Емен... Мільйони арабів, про яких світ знав лише з підручників географії, — виходять на політичну арену із своїми вимогами. Іран, Ірак і Туреччина, ці ще недавно „хворі держави", які в стратегії неминучої світової війни відіграватимуть величезну ролю, — владно забирають голос у вирішуванні міжнародних проблем. У нечувано швидкому темпі кристалізуються і усамостійнюються колоніяльні народи, встають нові держави.

На Близький Схід звертає Москва увагу не відучора. Відомі ще зусилля царської Росії продертися вузькими чорноморськими протоками на Середземне море. Перебравши спадщину по царях, відразу ж звернули московські комуністи погляди на своїх східних сусідів, через яких — шлях на Індію і на Середземне море. Тепер, коли загарбала Москва дві третини Европи, проблема опанування Середземного моря стала в Кремлі проблемою ч. 1, бо, опанувавши той обшир, Совєтський Союз буквально взяв би решту Західньої Европи в залізні лещата. Тож читаємо про транспорти совєтської зброї, які потоками пливуть до Єгипту і Сирії, про численних совєтських агентів, що, під виглядом військових техніків-інструкторів, торговельних представників, футбольних та інших спортових дружин, сунуть до тих країн, обплутуючи їх густою сіткою шпіонажу і підготовляючи там пляцдарм для майбутнього воєнного удару.

У 1930 році вийшла в Берліні книжка (Г. С. Аґабеков, ГПУ (Записки чекиста), в-во „Стрела", 1930), одного з перших совєтських „неповоротців" (чи не першим був секретар совєтського посольства в Парижі Бєсєдовський), резидента ГПУ на Середньому Сході Г. Аґабекова. З перспективи 25 років варто пригадати з цієї книжки дещо про диверсійну і шпигунську роботу московської аґентури в „приязних" мусульманських державах, які опинилися тепер під московським обухом.

Г. Аґабеков займав у ГПУ високе становище і користувався у своїх зверхників величезним довір'ям. Це саме йому доручалося виманювати назад, до СССР, запідозрених в „ухилах" совєтських послів, реалізувати найбільш відповідальні шпигунські завдання, розкладати еміґрантські організації. Вірмен з походження, він володів кількома східніми мовами, і тому постійним тереном його діяльности були мусульманські країни.

Ось дещо з діяльности його в Афганістані в 1925 році, де поселився з численною еміґрацією емір бухарський і ватажки антибольшевицького т. зв. басмацького руху після окупації Бухари большевиками. Москва дуже цікавилась бухарською еміґрацією і натискала на Аґабекова, щоб він негайно розгорнув серед неї репатріяційну пропаґанду. Щоб сприяти цій кампанії, проголошено в Москві амнестію для всіх тих еміґрантів, які добровільно вернуться до Туркестану. Аґабаков узявся до цієї справи, і спочатку пішла вона йому не зле. З кожною групою репатріянтів висилалось кількох завербованих з-поміж них аґентів. (Отож, виходить, нічого нового супроти репатріяційної практики 1925 року не придумав генерал Міхайлов, що сидить тепер у східньому Берліні в комітеті „За возвращеніє на родіну"). І Аґабеков, мабуть, блискуче вив'язався б зі свого завдання, якби не перешкодило йому само ГПУ в Ташкенті, яке в своїй „революційній пильності" переборщило і в кількох перших груп репатріянтів відібрало все їхнє майно, а самі їх виарештувало.

В Ірані у 1927-28 роках ГПУ мало аґентурну сітку, яка охоплювала навіть найвищих державних урядовців. Контроля над державною поштою була в руках Аґабекова, і тому не тільки урядова кореспонденція, але навіть секретні листи англійського консула, які він довіряв іранській пошті, перше як дістатися до адресатів, попадали до ГПУ. Серед совєтських аґентів особливо багато було іранських купців і духовенства. Звичайно, з першою допомогою чекістам приходили місцеві комуністи.

Довіреним аґентом ГПУ в Белуджістані був російський еміґрант, полковник царської армії Гофман, що виїхав був до тої країни як представник совєтського торговельного товариства „Вовна", а другим — бувший царський генерал Самойлов, що поселився біля самого індійського кордону. Ці білоеміґранти для місцевої адміністрації були поза всякою підозрою. Здобуті шпигунські матеріяли передавали вони Аґабекову через еміґранта Бельшина, власника транспортової контори, кілька авт якої курсували по всій країні, побіжно виконуючи завдання ГПУ. Дрібних аґентів ГПУ було тут кілька десятків. „Сітка була зорганізована так добре, — пише Аґабеков, — що не було жадного урядового листа, жадного документа в дипломатичному листуванні, якого б ми не читали. А через своїх людей ми тримали в своїх руках навіть губернатора".

У 1927 році Аґабеков займав офіційне становище мійського аташе. Під ч. 1 мав цей совєтський „дипломат" в ролі таємного аґента іранського лікаря Абдуллу, що працював як шпигун ще в російському царському посольстві і мав величезні зв'язки в столиці країни — Тегерані. До численної совєтської аґентури належали, між іншими, редактор місцевої газети, урядовець міністерства закордонних справ, член центрального комітету робітничої партії і навіть принц з дому Каджарів. Спеціяльним завданням Аґабекова було „обробляти" тубільні племена, що замешкують район концесій англійсько-іранської нафтової компанії.

Окрему увагу звертало в Ірані ГПУ на вірменську антибольшевицьку партію Дашнакцутюн, що вела роботу в совєтській Вірменії, і азер-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НЕБЕЗПЕЧНЕ ФРАНЦУЗЬКЕ МОЛОКО

Париж. — Запитайте когобудь в Америці, що він знає про Францію, і напевно два з трьох скажуть: 1. про силу компартії, яка ось-ось може перебрати владу і 2 про Мендеса-Франса, дивну людину на становищі прем'єра, що хотіла змусити дітей в школах пити, замість вина, молоко...

Покищо залишимо на боці комуністичну партію, але справа молока сьогодні у Франції така голосна й небезпечна, що про неї слід обов'язково сказати в кореспонденції з Парижу. Але при цій нагоді треба згадати, що з Мендес-Франсом було не так, як уявляє собі звичайно українець в Америці. Цей прем'єр був дуже популярний тому, що закінчив війну в Індо-Китаї, яка коштувала надзвичайно дорого Франції і ЗДА, а кривавий фінал Дієнбієнфу покрив жалобою багато родин.

Закінчивши війну в Індо-Китаї, Мендес-Франс взявся за вічно (від закінчення війни) слабу сторінку Франції — господарську. Вся економіка Франції — відстала. За час війни її індустрія постаріла, 20 років веде вона колоніяльні війни, які виснажують державну касу, всі вклади від 1900 р. в Україні, а потім у Польщі, Румунії, Чехословаччині й на Балканах пропали внаслідок змін, що їх принесли дві світові війни. Словом, Франція втратила капітал, колонії, німецька окупація здеклясувала її індустрію. Логічно було б змінити всю економічну систему країни, бож не можна на емеритурі жити так, як жилося тоді, коли була добра платня. Але Франція цього не зробила, і всі застрики зовнішніх позик чи допомог, внутрішніх позик і тимчасових піднесень — нічого тривкого не дають.

Мендес-Франс, в якому мішаються жидівська калькуляція і французька відвага, зважився на плян перебудови французької господарської системи. Почав він з речей найпростіших і найбільш пекучих: з вина. Вина ніхто в школах дітям не давав, але французи назагал п'ють його багато. Проте, не так багато, щоб випити все, що продукується, але досить багато, щоб можна було говорити про загрозу алькоголізму для французького народу. З цього випливало зразу два зла, які точать країну досі: 1. занепадає здоров'я нації і, 2. держава мусить закуповувати надвишки продукції вина, бо експорт упав — світ пиячить, уживаючи щобудь, не конче добрі французькі вина.

Отже, його плян в цій ділянці передбачав: повиривати виноградники, а на їх місці плекати такі сільсько-господарські продукти, які легко здобувають експорт. В першу чергу — збільшити скотарство, бо і м'ясо, і масло легко експортувати. А доки знайдуться ринки збуту — державним коштом давати молоко військові і школам, щоб збільшити споживання молока.

На цьому молоці він і провалився: такої реформи не захотіли ті, що живуть з продукції та продажу алькоголю. І його в парляменті провалили.

Тепер справа молока виникає знову, але в зовсім іншій констеляції. В 1952 р. ухвалено закон про те, що ціни на 213 продуктів щоденного вжитку мають триматися рівня до 149,1 у відношенні до цін 1949 р., які взято за 100. Якщо межа 149,1 буде перейдена, то автоматично всі платні підвищуться на 5%. Так чи інакше, але платні в багатьох випадках від 1952 р. пішли вгору до 25%, в першу чергу з огляду на війну в Альжирі, бо забракло кваліфікованої робітної сили, яку змобілізовано в армію. З'явився надмір грошей, а продукція зросла тільки на 9%. Зріс імпорт, ціни підвищилися і осягнули висоту 148,9. Ще кілька тижнів і „рухомі сходи" платень підуть вгору. Це викличе хаос. Уряд, щоб уникнути несподіванок, знижує ціни шляхом декретів і знесення податків на певні продукти. Ціну на молоко від кінця лютого зменшено, але податку не знесено. Різні партії в парляменті, щоб здобути собі симпатії селянства, порушили це питання, і уряд міг впасти уже відразу після повороту Молле і Піно з Вашингтону. Покищо дебати над цією справою відкладено, але не відкладено справи, як і всіх інших справ, а в першу чергу — Альжиру.

У парляменті починаються дебати над загальною політикою уряду, в яких вирішиться доля кабінету Молле.

Інфляція — очевидна. Доляр за офіційним курсом коштує 349 фр., а на легалізованому „паралельному" ринку платять за нього по 369 фр. Дефіцит експорту супроти імпорту збільшився у 12 разів в порівнянні з січнем 1955 р. Запаси девіз, необхідних для закупу сирівців, в першу чергу нафти закордоном, зменшуються в страшному темпі — 30 мільярдів франків за день. Франції загрожує катастрофа.

Зрозуміло, що і французька і англійська преса заговорили про необхідність нового пляну Маршалла для Франції. Але з Вашингтону прем'єр привіз тільки „потиснення рук", як дотепно представляє його поворот карикатура в проурядовому „Фіґаро". Лондонський „Економіст" суґерує допомогу европейських країн, але тут же додає, що ледве хтось позичить гроші, не бачачи, щоб Франція намагалась якось сама собі допомагати.

Поль Рамадьє, міністер фінансів, проголосив внутрішню позику. Парлямент ще мусить її затвердити, але однаково вона не врятує нічого, бо не принесе девіз. Є плян піднести продукцію вугілля, щоб не витрачати на нього девіз, але для цього треба нових 10.000 робітників, яких шукають в перенаселеній Італії і навіть Еспанії. Є плян піднести ціни на бензину, щоб таким чином зменшити її зуживання і випомпувати гроші з обігу. Але це дасть незадоволення і страйки, які почнуться, коли не перед літніми вакаціями, то після них.

Вашингтон заявив, що не приступить до конкретних розмов на тему позик і допомоги, поки Франція не зробить рішучих кроків в Альжирі... Прем'єр має представити новий плян під час загальних дебат у парляменті. У плян щодо Альжиру хтось може повірити, але в плян господарський, без обниження цін — ніхто не повірить. Зрештою, в господарській ділянці годі обіцяти чудеса, і міністер фінансів заявив, що не можна вести війну, будувати помешкання, розбудовувати індустрію і — добре жити. Такої логіки пересічний француз не визнає, бо вона досі нічого не принесла, хоч зовсім не є нова.

Преса звертає увагу, що упадок сучасного уряду не викличе доброго враження ні в Альжирі, ні закордоном. Зокрема Вашингтон вважатиме за несерйозність упадок уряду на справі молока, коли розв'язати треба великі справи, що вимагають стабільного уряду. Але француз має почуття вищости, і годі уявити, щоб уряд міг втриматися з огляду на логане враження закордоном, що його може викликати його упадок.

Очевидно, гола зміна осіб в уряді нічого не направить. Це знає кожен француз і, зокрема, кожен посол. Але... уряд Молле існує вже 14 місяців, і це рішуче задовго. Просто французьке почуття гумору вимагає зміни.

О. Д-вич

П. Кукуруза

О. АВГУСТИН ВОЛОШИН

(3)

Політичне життя країни було цілковито підпорядковане чеському урядові в Празі та його експозитурі — Земському Урядові в Ужгороді, які не поспішали визнати права Закарпаття, як автономної країни, а натомість сприяли штучному хаосові в мовному питанні. Це служило їм оправданням, що Закарпаття не дозріло ще до своєї автономії. Та, не зважаючи на всі перешкоди, що приходили з різних сторін, країна поволі розвивалася на всіх ділянках народного життя. Постали сотки нових шкіл, в яких було заведене обов'язкове навчання дітей до 14 років. В ці школи, за недостачею сил з-поміж автохтонів, призначалось дуже часто вчителями українських еміґрантів, що опинились в ЧСР після першої світової війни, як вояки армії УНР та УГА. Ця свідома еміґрація, що в більшості покінчила високі школи в Празі та Подєбрадах, провела як в шкільництві, так і взагалі в цілому житті Закарпаття велику освідомчу роботу, що дала добрі наслідки в національному відродженню Карпатської України.

Тут потрібно ще сказати, як ставились чехи до праці української еміґрації. Як відомо, багатьох українців чеська адміністраційна влада висилала з ЧСР, вважаючи їх небезпечними через їх впливи на населення. Була це застрашуюча метода, щоб обмежити їх культурну і національну працю у цьому краю. І тут постала голосна справа т. зв. „української ірреденти". Не помічали вони дійсної загрозливої ірреденти збоку сусідньої Мадярщини, яка врешті одверто виявилась на початку другої світової війни. О. А. Волошин боровся з цим, але без позитивних наслідків. Так само робив старання в справі виповіджених еміґрантів Український Громадський Комітет у Празі і навіть звертався з спеціяльним меморандумом до президента Т. Масарика. Але й ці заходи були марні. Президент Т. Масарик — визначний філософ-гуманіст, за час свого довготривалого президентства не спромігся дотримати урочисто проголошеної обіцянки про політичну та культурну автономію Закарпаття, хоч ці природні права були ґарантовані мировим договором та відповідними постановами в конституції.

Прийшла ця автономія аж після розвалу ЧСР на початку другої світової війни в р. 1938. Чеська політика на Закарпатті в страху перед українською ірредентою підтримувала русифікацію краю. Та все це не дало для них бажаних наслідків. Так само скрахував і напрям „тутешняків", які не признавалися ні до русских, ні до українців, а являли собою твердих руснаків. Чехи їх використовували для своєї політики „діли і пануй", як активний та розкладовий чинник ксенофобії, який виявлявся в ненависті до українців, як чужинців. З цього й породилось відоме й поширене прозивання українських еміґрантів „зайдами". Призначений чехами губернатор К. Грабар виявив лице тутешняцького напряму на одному крайовому з'їзді, сказавши: „Не упузнаву украинцув у Подкарпатськуй Руси". А закінчив свою промову словами о. А. Духновича: „Я русин бил, єсьм і буду..."

Тому то праця української еміґрації на Закарпатті, на цій широкій народній ниві, так добре прицепилася в душах народу, а особливо у молоді. Було то зерно, що впало на здоровий ґрунт і дало добрі плоди. Ця праця, по суті дрібна праця, проводилася тихо, без великого розголосу на кожній ділянці народного життя, незалежно від того, звідки ті працівники приходили та якої були віри. Головне, що всі були українцями. Прийшли вони на цю частину української землі як невідомі вояки, щоб подати помічну руку „раненому братові". А центральною особою, біля якої міг тоді цей український свідомий загал гуртуватися, був о. А. Волошин, що в цьому періоді активно виступав у проводі усього народного життя на Закарпатті. Розглянемо хоч в загальних рисах оцю його працю.

Народна праця о. Августина Волошина

Коли згадую про о. А. Волошина, завжди бачу його при праці, яку він виконував з самопосвятою. В житті був людиною скромною, сердечною та привітною. Відвідували його часто численні його приятелі та прихильники, яким він завжди був радий і з якими завжди знаходив час поговорити, порадити або допомогти ділом чи словом. Двері його дому були відчинені для всіх, хто його потребував. Недалеко його дому, при Капітульній вулиці в Ужгороді, була Мужеська Учительська Семінарія з інтернатом, де він учив і був її довголітнім директором. Проти цієї школи пишався чудовий старовинний замок, в якому містилася Богословська Семінарія з інтернатом. При цій же вулиці, недалеко дому о. А. Волошина стояла величня греко-католицька Катедра, побудована ще за часів Марії Терезії. Недалеко дому о. А. Волошина мешкав також визначний дослідник Закарпаття, каноник д-р Василь Гаджеґа, одинокий автохтон цієї землі, що був дійсним членом Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові. Недалеко жили й інші відомі діячі Закарпаття, як о. В. Желтвай, о. В. Лар, о. Міньо та ін. Було приємно пройтися по тій тихій та чистій вулиці, особливо вліті у спеку, коли старі каштани, що там росли, давали приємну прохолоду. Хто проходив по цій вулиці ввечорі, не міг не запримітити дому о. А. Волошина та вікон його праціввні, в яких світилося часто до пізньої ночі.

Ярослав Падох.

У СТОЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТВОРЦЯ СКАВТІНҐУ

В місяці лютому ц. р. сповнилося сто років з дня народження одної з найбільш романтичних, а водночас не менш заслужених, постатей в добу перелому дев'ятнадцятого і двадцятого сторіч: основника світового скавтінґу генерала Бейден Пауелла. Історія його життя така цікава й барвиста, а ідея його життя така велика й успішна, що варто відзначити ці великі роковини та пригадати українському читачеві його життя і заслуги. Адже ж і наша суспільність винна йому великий довг вдячности за фізичну і духову тугість двох своїх поколінь, які у великій мірі виховувалися на зразках поданих цим першим начальним скавтом світу.

Британська енциклопедія подає у скупих, як звичайно, словах такий життєпис ювілята: Роберт Стівензон Смит Бейден - Пауелл народився, як шостий син професора славного Оксфордського Университету в Англії, 22 дня лютого 1857 р. Після початкової і середньої школи він став на службу до королівської гусарії і з 19-го року життя брав участь у незчисленних мирних і воєнних виправах свого 13-го гусарського полку в Індії, Афганістані і в Південній Африці. Вроджені здібності, твердість характеру та замилування до пригод повели його швидким кроком з одної служби на другу, від одного важливого завдання до іншого, а кожне з них закінчувалося новим відзначенням амбітного і спосібного офіцера та новим підвищенням службового ступня. Він виконував службу воєнного розвідчика та цивільного шпиґуна, коменданта туземних військових відділів та офіцера при головнім штабі британської армії, у відомій кампанії 1896-7 років. Багато разів знаходився в безвихідним положенні, але непорушена навіть найбільшою небезпекою ясність думки та рівновага духа завжди допомагали йому вийти з найгіршої пастки.

Коли згодом він згадує у своїх книжках і гутірках ці небезпечні часи, вони в нього завжди навіяні чаром юнацької пригоди, без якої немає правдиво юнацького життя, за яку, в потребі, варто навіть заплатити ціну власного життя. Щойно, коли я знаходився серед природи, — розповідає він, — коли кожний окрасць хліба треба було здобувати власними руками й платити за нього тяжким зусиллям і самозапереченням, я відчував, що живу. А коли мені повелося перемогти велику перешкоду і врятувати життя, що вже висіло на дуже тонкому волоску, щойно тоді я відчував справжній смак життя. Так само малим хлопцем відчував він, що живе, коли разом з братами повелося йому зловити дикого крілика в пущі та всмажити його на вогні, запаленім іскрами, здобутими при потиранні двох кусків дерева, або коли під бурю потайки виїздив на батьковій яхті на бурхливі води моря та після довгого змагання врятовував човен і власне життя.

Особливий чар пригоди пережив Бейден Пауелл в часі відомої бурської війни, зокрема в часі, коли командував обороною важливого зі стратегічного погляду міста Мейфекінґу в рр. 1889-1900. Обложене з усіх сторін переважаючими ворожими силами воно видержало довгу, 217-дневну, облогу й діждалося звільнення армією, що пробилася до міста. Очі всієї Англії були звернені на Мейфекінґ і на його оборонця, полковника Бейден Пауелла. Коли він згодом прибув до Англії, його вітали, як найбільшого героя. Велику поміч у видержанні облоги дали відділи хлопців, зорганізовані Б. Пауеллом для розвідчої і посилкової служби. Спираючись на цім своїм досвіді, він написав підручник для армії, як на швидку руку вишколювати військовиків, а передовсім розвідчиків, які в той час мали особливо важливе значення. Цей підручник став швидко дуже популярним серед молоді і він спрямував його автора на шлях організації молоді в окремих скавтових гуртках.

В 1907 р. він зорганізував на одному з островів Ляманшського каналу перший табір морських скавтів, від якого й рахується час постання скавтінґу, п'ятдесятиліття якого саме в цім році обходитиме скавтський світ. Наступного року Бейден Пауелл видав свою славну книжку, підручник скавтування, „Скавтінґ для хлопців", яка, як саме підмічує останнє число „Лайфу", сталося найбільшим в історії Англії „бест-селлером" після біблії і Шекспіра. З року на рік ростуть нові тисячі і сотні тисяч скавтових гуртків і незабаром скавтовий прапор починає маяти на всіх континентах і по всіх краях світу. Цей несподіваний розріст скавтового руху усвідомив його основника в тому, де його життєва місія і він 1910 р. вийшов звійська і всеціло присвятився праці над поширенням скавтової ідеї й організації у світі. Ця його праця принесла йому ще за життя найвищі почесті і найвище вдоволення, що його дає успіх великої ідеї, якій людина присвятила своє життя. 1922 р. він був іменований баронетом, 1929 бароном, з титулом лорда з Ґілвел. Коли у своїй вже глибокій старості лорд Бейден Пауелл в р. 1935 об'їхав світ, він з нетаєною гордістю міг з повним правом сказати: „До якої могутньої імперії належите ви, скавти!"

Цей неймовірний розвиток його ідеї спирався не тільки на безпосередній організаційній праці Бейден Пауелла, але не менше теж на його писаних працях і на прикладі його власного життя. У своїх творах, а передовсім у згаданій книжці „Скавтінґ для хлопців" він накреслив практичний і не менш романтичний, захопливий шлях, яким молоді хлопці можуть і повинні йти до ідеалу чесної і активної людини.

„Якщо ви хочете притягнути хлопця до організації, то пам'ятайте про стару рибальську правду, писав він, а саме: даючи рибам ту їжу, що вам смакує, ви мабуть ніколи нічого не зловите. Рибі треба давати те, що їй смакує, а не рибалці". На шлях проповідування, не нудне, словне уморальнювання, не повторювання школи, замкнутої в мурах кам'яниць, але вільна, радісна гра серед природи може притягнути і полонити молоду людину й спонукати її серед гри вивчати тверді закони природи і не менш тверді вимоги суспільного життя і праці. Саме там, серед природи, при вечірній ватрі після працьовитого дня, там ви найкраще можете навчити хлопця чи дівчину, як служити своїй ближчій і дальшій громаді.

„Моя й твоя батьківщина — пише в названій книжці Бейден Пауелл — не виросли самі з себе, з нічого. Їх створила тверда праця і тверда боротьба чоловіків і жінок, а часто й пожертва їх власним життям — тобто їхній щиро - сердечний патріотизм". Але ідеал доброї людини у творця скавтінґу йде далі. „Бути малим приятелем усього світу — це ім'я, на яке повинен собі заслужити кожний скавт", і він вірив в те, що скавтінґ стане рушійною силою, яка приведе світ до замирення і кращого життя. „В дуже короткому часі, писав він, наші хлопці сьогоднішнього дня стануть мужами своїх країн. Здається, що для нас, скавтів, є дана нагода допомогти маятникові вернутися назад до здорового людського розуму, до любови і служби ближньому". Скавтова відзнака: вістря стрілки компасу має пригадувати скавтам, куди йде їх шлях.

На зразках скавтінґу Бейден Пауелла постав і наш український скавтінґ — пласт. Основник Пласту, д-р Олександер Тисовський, 75-ліття якого відзначувала наша громада минулого року, користувався працями Бейден Пауелла і навіть підготовляв переклад його основного підручника пластування. Згодом в трицятих роках повний переклад „Скавтінґу для хлопців" зладив був проф. Іван Верблянний, а коли його праця загинула на пожарищах останньої війни, новий переклад зладив Євген Кульчицький і він появився друком у В-ві „Молоде Життя" в 1948 р.

Український пласт мав змогу тільки на короткий час, на еміґрації в Західній Европі, у відомій таборовій „добі", стати членом міжнародної пластової громади. Політичні умови та структура міжнародного скавтового бюра, сперта на державні скавтові організації, не дозволила нам на Україні і не дозволяє сьогодні стати складовою частиною семимільйонової організації „скавтінґу". Та це не перешкаджає нашим пластунам і пластункам іти за наукою творця скавтінґу і старатися заслужити собі на почесне ім'я „малих приятелів цілого світу" в тім і світу скавтового.

8 січня 1941 р. перейшов Бейден Пауелл з дочасної пластової служби своїй батьківщині, Англії, і всьому світові, на вічну службу. Власне на службу, бо його ідея, його твори і його власний життєвий приклад далі виконують незаступиму службу у вихованні щораз то нових поколінь хлопців і дівчат по всьому світі. Чотири роки перед смертю, бувши 80-літнім й відчуваючи близький кінець своєї життєвої мандрівки, Бейден Пауелл покинув Англію і вернувся разом зі своєю дружиною до своєї другої батьківщини, Африки. Там у Кенії, оточений первісною природою, серед зелених, ніколи ще не порушених людськими руками, лісів та снігом вкритих гірських верхів, він і дожив свій трудящий вік, досягнувши майже 84-го року життя. Там і поховано його, за його бажанням. У пантеоні заслужених, у Вестмінстерськім абатстві, вмуровано тільки в його честь пропам'ятну таблицю. Не багато там таких гробів і таблиць, про які так дбали б віддані і вдячні люди, як дбають скавти про свого улюбленого Бі-Пі.

Поміж писаннями, залишеними Бейден Пауеллом після його смерти знайдено його останнє слово до його дорогих скавтів, яке на завжди залишиться заповітом для всієї скавтової громади. В нім він ще раз останній раз вказує молоді її шлях до правдивого щастя, в чім криється ввесь зміст скавтового виховання і скавтової служби.

„Я вірю, пише Бейден Пауелл, що Бог послав нас на цей радісний світ на те, щоб ми були щасливими і втішались життям. Але щастя не приходить з багатством, ані лише з успіхом у кар'єрі, ані через заспокоєння наших забаганок. Дійсний спосіб, як досягти щастя — це роздавати щастя іншим. Намагайтеся залишити цей світ трохи кращим, ніж ви його знайшли. Будьте готові завжди додержувати своєї скавтської присяги — навіть тоді, коли перестанете вже бути хлопцями — нехай вам Бог допоможе в тому".

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ЧЕРВОНА РУКА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

(Закінчення зі сторони 2-ої)

байджанську партію Муссават, що діяла також на терені совєтського Азербайджану. Іранський поштовий урядовець передавав агентам ГПУ усе листування дашнаків та муссаватистів, і Агабеков щоразу довідувався, коли вони таємно висилали до СССР своїх членів із диверсійними завданнями. „Польща, — пише Агабеков, — яка до 1928 року субсидувала ці партії, перестала їм платити, коли переконалась, що кожна їх антисовєтська акція негайно провалюється". Щоб остаточно розкласти партію Дашнакцутюн, чекісти завербували одного з членів її ЦК і змусили його видавати газету вірменською мовою, яка, спритно маскуючись, вихваляла „досягнення" Совєтської Вірменії. За редагування платили йому місячно 100 долярів. Газету розсилали задарма на адреси еміґрантів. В тій же цілі створено було т. зв. Комітет Допомоги Вірменії. Ну, і що нового придумав тепер ген. Міхайлов?

Москву дуже цікавило також т. зв. курдське питання. Племена курдів („чудовий військовий матеріял!") поділені між Туреччиною, Іраком, Іраном і СССР. Мешкають вони на шляхах, що ведуть з Іраку на Кавказ і в війні між СССР і Англією їх участь по тому чи іншому боці мала б велике значення. ГПУ рішило заздалегідь підготовити курдські племена до виступу проти Іраку, де була сконцентрована англійська авіяція. Для цього совєтський уряд плянував у 1927 році урочисто проголосити „самостійною республікою" маленький кусник Курдистану, що лежить на совєтській території. Але, побоюючись загострити дипломатичні відносини з Туреччиною та Іраном, від пляну цього відмовився, і курдів почали „обробляти" нелеґальним шляхом.

З російськими еміґрантами в Ірані, зокрема з антибольшевицькою організацією „Братство Русской Правди", мав зв'язок таємний агент ГПУ, бувший полковник царської армії Джавахов, що мешкав у совєтському Баку. В цьому Братстві став він одним з провідних членів. ГПУ в Баку складало для нього листи, він їх підписував і пересилав до Ірану. Агабеков спробував був пов'язати Джавахова з англійським посольством в Тегерані, але обережний англієць відмовився з ним контактуватись. Кожного члена іранської компартії Агабекову дозволено було використовувати для роботи ГПУ.

Корупцію в урядових сферах Ірану, що доходила в 1920-х роках свого вершка, може характеризувати такий факт: з совєтського Кавказу приїхали до Тегерану на вакації два іранські консули, і одночасно з їх приїздом Агабеков дістав шифровану телеграму, що ці особи, бувши в СССР, нав'язали з ГПУ зв'язок і є його агентами.

Між іншим, згадуючи про свою діяльність в Туреччині, Агабаков пише, що в Константинополі від 1925 року ГПУ мало широку аґентурну сітку, завдяки чому „діставало всю переписку української організації, представник якої знаходився в Константинополі".

Кривавий зудар між жидами і арабами в 1929 році, — твердить Агабеков, — застав совєтський уряд зненацька. Комінтерн заходився негайно вивчати палестинську проблему, і Політбюро в Москві винесло рішення не підтримувати жадну з сторін, але старатися об'єднати арабську і жидівську компартії, що до того часу діяли окремо; також ухвалено було вести роботу в напрямі об'єднання сирійців з арабами. „Совєтський уряд, — пише в 1930 році Агабеков, — мріє про створення єдиної арабської незалежної держави, яку можна було б протиставити на Сході Англії і Франції". Чи не збігається це сьогодні з плянами Нассера?

Про Берію, що був тоді уповноваженим ОГПУ на Закавказзі, Агабеков згадує, як про „політично абсолютно безграмотну людину, яка цікавилася тифліськими вуличними подіями більше, як подіями всесоюзного маштабу".

Про Америку згадує Агабеков кількома словами. Цією країною, — пише він, — ГПУ до 1927 року цікавилось мало, але зате в роботі Комінтерну мала вона винятково важливе місце.

Отак із спогадів чекіста, фахівця від шпигунських справ, зарисовується та початкова діяльність Москви на Середньому і Близькому Сході, внаслідок якої вже дві арабські держави опинилися в комуністичній пастці.

В. С-ко

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 39.

	Передплата	Пожертва	Разом
І. Курч, Нюарк	5.00	4.00	
А. Феданко, Бінґгемтон	4.00	2.00	
Я. Козаченко, Еспаноля	4.00	2.00	
С. Єфремов, Ню Йорк	4.00		
Б. Куцан, Шикаґо	4.00		
Інж. П. Нестеренко, С. Бостон	4.00		
В. Камінський, Клівленд	4.00		
З. М., Честер	4.00		
М. Сарахман, Пітсбурґ	4.00		
О. Руснак, Монтреал	4.00		
М. Бойко, Шикаґо	3.00		
Л. Цекот, Фенікевіл	2.00		
А. Гапонук, Сомервіл	2.00		
Н. Кіч, Сликевіл	2.00		
В. Губицький, Ню Йорк	2.00		
М. Нипка, Джерзі Сіті	2.00		
В. Середович, Ірвінґтон	2.00		
Н. Н., Филаделфія		100.00	
П. Коваль, Бруклин		4.00	
Е. Демидчук, Гемілтон		3.00	
К. Стецько, Лас Веґас		2.00	
В. Федоришин, Пітсфілд		2.00	
С. Масюк, Бронкс		2.00	
І. Бачинський, Трой		2.00	
І. Манорик, Торонто		2.00	
Н. Корчак, Дері		2.00	
С. Зеленюк, Саґінав		2.00	
В. Геба, Стейплетон		2.00	
П. Василик, Кокебурґ		2.00	
М. Кузьма, Ошава		2.00	
В. Сохоцький, Рачестер		2.00	
І. Марців, Міннеаполіс		2.00	
М. Мостовик, Ню Йорк		1.50	
Е. Катеринюк, Луїзвіл		1.00	
Р. О. Іванчук, Брентвуд		1.00	
С. Мриґлод, Нюарк		1.00	
М. Осідач, Лорейн		1.00	
М. Оберишин, Нюарк		1.00	
П. Граймчка, Бруклин		1.00	
І. Дзівак, Филаделфія		1.00	
Долішний, Йонкерс		1.00	
Е. Наболотний, Трой		1.00	
П. Вітенко, Вілінґ		1.00	
М. Д. Лимаґа, Нюарк		1.00	
Д-р Е. Лебедович, Лапір		1.00	
П. Никифорчин, Гарфілд		1.00	
О. Смаґула, Н. Терітави		1.00	
П. Пилипов, Лудлов		1.00	
І. Панько, Джілет		1.00	
Д-р Г. Врецьона, Бейшор		1.00	
В. Дзюмбила, Вотервліт		1.00	
С. Гусар, Торонто		1.00	
М. Доренюк, Люзерне		1.00	
Е. Яхван, Пантікок		1.00	
С. Ґраґіо, Пантікок		1.00	
О. Маліщак, Вілкс Бері		1.00	
Яр-ко, Монтреал		1.00	
М. Дяк, Питсбурґ		1.00	
М. С. Лехов, Вінніпеґ		1.00	
Ю. Колтун, Бруклин		1.00	
Е. Білинський, Питсбурґ		1.00	
В. Стасишин, Гартфорд		1.00	
О. Дутковський, Рачестер		1.00	
М. Степанчак, Ню Брітейн		1.00	
Н. Сітинський, Фенікевіл		1.00	
П. Медик, Перу		1.00	
О. Фуйчак, Голийок		1.00	
В. Сенюк, Вілкс Бері		1.00	
В. Ляцик, Боффало		1.00	
І. Собенко, Ню Йорк		1.00	
В. Пристайко, Рачестер		1.00	
В. Наливайко, Филаделфія		1.00	
А. Копильчак, Ню Йорк		1.00	
В. Вовченко, Клівленд		1.00	
І. Огродник, Саміт		1.00	
М. Дубей, Репід Сіті		1.00	
о. П. Стельмах, Ню Йорк		1.00	
С. Геба, Лашін		1.00	
П. Стахів, Перт Амбой		1.00	
М. Терлецький, Понґетави		1.00	
Г. Кривий, Байон		1.00	
І. Куць, Ню Гейвен		1.00	
А. Николишин, Шикаґо		1.00	
І. Гуд, Боффало		1.00	
Л. Шинка, Монтреал		1.00	
М. Драганчук, Байон		1.00	
Н. Хрущ, Форт Вільям		1.00	
Л. Терлецька-Биррове, Бостон		1.00	
Ю. Войчак, Боффало		1.00	
В. Бакун, Вінніпеґ		1.00	
Т. Береза, Нюарк		1.00	
М. Сороколіт, Ірвінґтон		1.00	
Д-р А. Жуковський, Стіл		1.00	
Е. Голюка, Ню Йорк		1.00	
Е. Воловняк, Честер		1.00	
Н. Мороз, Бруклин		1.00	
М. Гуцалюк, Клівфон		1.00	
В. Ривак, Джексон Гайтс		1.00	
П. Ваципин, Омаґа		1.00	
В. Корда, Зейнсвіл		1.00	
Т. Кальмук, Клівленд		1.00	
І. Шпора, Торонто		1.00	
Г. Сцибат, Бріджпорт		1.00	
С. Мартиняк, Фенікевіл		1.00	
І. Пециляк, Гастінґс он Гадсон		1.00	
М. Яремійчук, Филаделфія		1.00	
І. Сірий, Скенектаді		1.00	
Разом	$ 56.00	$ 214.50	$ 270 50
Раніше проголошено	$ 6,082 90	$ 4,665.35	$10,748.25
Разом все	$ 6,138.90	$ 4,879.85	$11,018.75

• ПРАЦЯ •
• HELP WANTED MALE •

MAINTENANCE MECHANIC
здібний працювати самостійно і робити "layouts" — досвід "lathes-shapes milling machines". Побажані з досвідом у харчовій фабриці. Праця на цілий рік. Добра платня. 1 миля на схід від Патерсону. Аплікант мусить мати всі повищі кваліфікації.
A. ZEREGA & SONS
20-01 Broadway, Fairlawn, N. J.

ЧОЛОВІКИ (2) досвідчені або спосібні в городництві і праці в город. шкілках. Мусять бути охочі і зі знанням анг. мови. Добрі платня і умовини праці. Голоситись 4-5 п. пол., або в неділю ранку.
FORT LEE NURSERIES
1598 Anderson Ave., Fort Lee, N. J.
FOrt Lee 8-1656.

• ПРАЦЯ •
• HELP WANTED FEMALE •

УРЯДНИКИ - МАШИНІСТКИ (2)
побажані початківці, 5 днів у тижні, 9 до 5, "air conditioned" бюро, дешева кафетерія, комп користі, даром "Blue Cross" і госпіталізація. Догідно до автобусів Grand, Flushing і Metropolitan Ave.
Зайдіть до: *Mr. Pershes*
STRAUSS STORES
Main Office
53-06 Grand Ave., Maspeth, Queens.

Пошукується жінки, коло 40 років до домашньої праці (House Keeper). Нове помешкання, небагато праці, помешкання і харчі на місці. На зимовий сезон виїзд на Флориду. Проситься голосити телефонічно на:
HE 3-8581
Jersey City 5, N. J.

ЖІНКА або ДІВЧИНА
до загальної офісової праці з знанням англійської мови. Добра платня. Початкуючі, або з досвідом.
Голоситись особисто, або телефонічно
LAKA TOOL & STAMPING CO.
62 Kinkel St., Westbury, L. I., N.Y.
Tel.: ED 4-4620

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted Male-Female •

MEN — WOMEN
Miscellaneous
Factory Work. 5 day week.
Some overtime
Steady Employment
Union Benefits.
ST 4-7880
Ask for Mr. Taylor.

● Business Opportunity ●

ГРОСЕРНЯ І ДЕЛІКАТЕСЕН
з 4-кімнатн. помешканням. Добрий прихід. Голоситись:
44 Van Winkle Ave.
Passaic, N. J.

НА ПРОДАЖ
ФРИЗІЄРНЯ
("Barber Shop")
30-літній вироблений бизнес, в добрім положенні міста Пассейку, Н. Дж. Фризієрня з трьома кріслами і всякими приборами. Продам своїм людям, по дуже дешевій ціні.
Заінтересованих, прошу звернутись до:
Теці МАРТИН
37 Martha Pl.
Passaic, N. J.
Tel.: PR 7-2876.

ВСІ РОДИ БИЗНЕСІВ
головно
бари, харчові крамниці, горілчані, господарські, пекарні і т. д.
SCHELD'S
Business Exchange:
172-07 Jamaica Ave., Jamaica, L.I.
RE 9-4480
Sundays & Eves. HO 5-8495

● REAL ESTATE ●

ПООДИНОКИЙ ДІМ
6 кімнат, велика площа, ґараж. Пишіть:
Stif ZORA
74 Amelia St.
Montclare, Pa.
Багато тут сталевих фабрик.

ПРОДАЖ З ВТРАТОЮ
Centereach
Новий дім, 4 великі кімнати, 28' місце на паркування авт. 11 × 20 патіо, огорожа, повністю відокремлений і непромакальний, підвал, в середині вимальований, площа 77 × 127, близ. склепів, шкіл — $53.00 місячно, включаючи текс, забезпечення, вода даром.
ED 4-5444 або ED 3-0436

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

• НАУКА •

ПРОВАДИТЬ
ЗАПИС
СЛУЧАЧІВ НА ВЕЧІРНІ КУРСИ
ТЕХНІЧНОГО КРЕСЛЕННЯ
і дає всі інформації щодня від 10 год. ранку до 8 год. вечора.
UKRAINIAN TECHNICAL INSTITUTE IN NEW YORK
320 East 14th Street,
New York 3, N. Y.
Tel.: GRamercy 5-1971

• РІЗНЕ •

АРКА
48 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку
(тел. GRamercy 3-3550)
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ
гуртом і детайлічно.

Новововідкрита українська
ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ
ECONOMY
JEWELRY COMPANY, Inc.
335 E. 14th St., New York City
Tel. GRamercy 5-7430
Імпортовані
німецькі антени $9.95.

• MISCELLANEOUS •

Заснов. 1915 р.
TULLO OIL CO. Inc.
Піонер в індустрії огрівань
ПЕЧІ НА ОЛИВУ
• Інсталяції
• Обслуга
• Направи
В неділі, вечорами, і свята
FURNACE CLEANING
FUEL OIL
175 N. 7th St. BROOKLYN
EVergreen 8-7571

KARS
JEWELERS
216-218 East 14th Street
New York 3, New York
Tel. GR 3-5875
Тризуби з 14 кар. золота.
Артистично виконані медалики, власної фабрикації, 14 кар. зол., $2.95, $3.95, $5.95.
Кишенькові годинники PAUL BUHRE і TISSOTT $24.95
Висилаємо також поштою.

НЕ ВИМАГАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ФІРМІ БІЛЬШЕ, ЧИМ ОДЕРЖУЄТЕ В ІНШІЙ, — А ОДЕРЖИТЕ НАПЕВНО БІЛЬШЕ!

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

ВЕЛИКА НОВИНА
Для тих, що терплять на
ГЕМОРОЇДИ
Заспокоєння болів без операції

Якщо Вас непокоять, печуть, сверблять і мучать гемороїди, і якщо вони Вам так болюче докучають, що Ви думаєте, що Вам треба піддатися лікарській операції, Ви повинні докладно зазнайомитися з відповідними полегшуючими середниками. Таким відповідним середником є недавно опрацьована чудова формула, яка містить в собі 13 різних складників. Щоб осягнути якнайкращі результати з неї, треба вкинути до миднищі з відповідною гарячою водою одну шклянку звичайного ліку EPSON SALTS і сісти в неї на 20 хвилин. Потім приложити ще маленьку кількість цього чудового ліку до хворої частини тіла. Допомога є так скора, що будете дивуватися, як Ви могли так довго терпіти, не знаючи про такий чудовий середник. Тому не терпіть довше і застосуйте це лікарство зараз. Три тубки Ви можете дістати по спеціяльній ціні тільки за $5.00 плюс оплата COD. Пішліть тільки цей вирізок до нас на адресу: TRYSAN CO., Dept. A, Box 226, Peekskill, N. Y., і подайте на відворотній сторінці коверти Ваше ім'я й адресу (друком!). Грошей не висилайте, заплатіть просто поштареві при відборі.

ХТО хоче пізнати правду про найтрагічнішу дату в історії України, нехай читає нову працю
Проф. А. ЯКОВЛЕВА
„ДОГОВІР БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО З МОСКВОЮ 1654"
(„ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ДОГОВІР".)
Книжка видана з нагоди 300-ліття цього договору.
Ціна $2.00.
Замовлення й гроші просимо надсилати на адресу:
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

АДМІРАЛА БИРДА ПОХОРОНЕНО В АРЛІНҐТОНІ

В четвер 14-го березня на Національному Кладовищі в Арлінґтоні похоронено з усіма військовими почестями відомого полярного дослідника адмірала Ричарда Е. Бирда, що помер на удар серця у Бостоні, проживши 68 років.

Урядовий фаховець твердить, що немає „літаючих тарілок"

Вашингтон. — Директор Крайового Дорадчого Комітету Аеронавтики д-р Г. Л. Драйден зізнавав на Підкомісії Видатків в Палаті Репрезентантів і заявив, що немає жадних „літаючих тарілок", про які час від часу появляються в пресі вістки. Д-р Драйден є спеціялістом від дослідів повітряних летів в стратосфері. Він твердив, що вістку про „літаючі тарілки" поширено в Німеччині, але це є „чиста фантазія" і її опубліковано як часописне оголошення про книжку, що була „тільки видумкою". Д-р Драйден зізнавав в комісії про бюджет своєї аґенції. Член цієї комісії конґресмен Томас запитав його, чи це правда, що німці мали при кінці другої світової війни „літаючі тарілки" зі швидкістю 1.250 миль на годину, і чи мали вони такий бомбовик, який міг би був залетіти до Ню Йорку і назад без доповнювання пального. Д-р Драйден заперечив це і сказав, що німецький вчений Рудольф Люзар писав про це як про повістеву видумку.

„Ракетерство — це загальне зло, а не тільки робітниче" — каже Міні

Ню Йорк. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні промовляв в Клюбі Фі Ґамма Дельта і запевняв, що „ракетерство — це соціяльне зло, а не спеціяльно робітниче". Він також твердив, що як в якійсь робітничій організації існує ракетерство, то за нього в однаковій мірі відповідають і працедавці тих робітників. Міні сказав, що його організація ухвалила завзяту боротьбу проти ракетерства і всяких надужить в робітничих організаціях, і він вірить, що робітничі спілки очистять себе від злочинних елементів. „Ми зовсім не думаємо ховати під коц надужиття, які трапляються серед нас", — казав голова робітничої організації. Міні гостро виступив проти тих, які хотіли б очорнювати робітництво тому, що серед нього деколи появляються злочинні елементи, та з цього приводу хотіли б взагалі виступати проти соціяльних здобутків зорганізованого робітництва.

УВАГА! БАТЬКИ! ◄ ► **ЄДИНА НАГОДА!**
В Адміністрації „Свободи" можна набути два перші (1954-1955)
РІЧНИКИ „ВЕСЕЛКИ"
Надруковані на люксусовому папері та оправлені в одну книгу з твердою, пів-шкіряною обкладинкою і витисненим на ній золотими літерами мистецьким заголовком.

Книга охоплює всі числа дитячого журналу „ВЕСЕЛКА" від 1-го її числа, яке появилось у вересні 1954-го року, до грудневого числа з грудня 1955, разом усіх 16 чисел на 256 сторінок друку, та з 8-ми заголовними сторінками і змістом усіх чисел.

Оправлені в один том два річники „ВЕСЕЛКИ" становлять направду неоцінену своєю вартістю настільну книгу для кожної української родини і невичерпне джерело науки, виховання, розваги і радости для кожної української дитини.

УВАГА! — Тепер ціна цієї високовартісної, люксусової книги — тільки $7.50. Її тираж дуже обмежений (призначено на продаж всього сто примірників), отже тільки поспіх в замовленні може запевнити її одержання.

Замовлення, разом з належністю, слати на адресу:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

✝

В глибокому смутку повідомляємо, що, дня 7-го березня 1957 року, заосмотрена Найсвятішими Тайнами упокоїлася в Бозі, по довгій і тяжкій недузі
НАША НАЙДОРОЖЧА МАТИ І СЕСТРА
АЛЕКСАНДРА БЕНЬ
вдова по бл. п. ВАСИЛЕВІ БЕНЕВІ, адютантові Головного Отамана СИМОНА ПЕТЛЮРИ і б. директорові школи ім. Шашкевича у Львові.
Покійна народилась 9-го березня 1895 року в Куликівцях, коло Чернігова.
Похорони відбулись, дня 11-го березня з церкви св. Покрови на Grand Lawn кладовище в Дітройті.
ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!
ГОРЕМ ПРИБИТІ:
КОНСТАНТИН — син
ГРИГОРІЙ ДОЛГОРУКОВ з Рідною — брат
ВАСИЛЬ — братанок.

Зі Спорту

ХРОНІКА КЛІВЛЕНДУ

Як увертюра до пінґ-понґових (українських) чемпіонатів Північної Смуги ЗДА, в місяці лютім відбувся внутрішньо-клюбовий турнір УАСК „Львів", у Клівленді. Перше місце і чашу здобув минулорічний переможець Ст. Стецура, 2. Є Коссак, 3. В. Древницький, 4—5 черговість буде вирішена додатковим „плей офом), Гр. Завадівський і Сивий, 6. М. Петрина далі Гончаренко, Полатайко й Вільшанський.

•

Невеселе положення шахістів „Львова" в дружинних (міжнародних) чемпіонатах клівлендської вищої кляси (три гри — три поразки...) позначилися на українському індивідуальному турнірі — за першенство Клівленду, й чашу О. Бойчука. Найбільше пунктів — по 5:1 — мають Є. Коссак і Кльований, але Парута йде ще без усякої пунктової втрати (4:0). Несподівано слабо грає Я. Капустій, в якого показнику роїться від „зер" (поразок).

•

Після вдалої „Маланки" ніде не нотована забавова секція „Львова" влаштувала ще вдаліші „Запусти". Гросмайстер елеґанції, Ясьо Дубас, спровадив з Филаделфії найтиповішого „львовяка" — Юзька Калафатюка (Анатоля Радванського), що, за одні гроші, бавив гостей своїми монологами-куплетами й милував співом. А то ще співачка шикаґського радія-телевізії, п. Д. Оленик й „автохтон" Р. Кассараба, добавили свої сольоспіви — в висліді „постала" культурна програма, що ввела гостей у забавовий настрій. Його потім „підтримували на дусі" і декорації інж. Козбура і оркестра М. Шияна і буфет. Крім пані О. Бакової — працювали пані: Завільська, Валюх, Даниленич, Ковалиська та М. і О. Кассараби.

З нагоди 25-ліття сценічної праці, п. А. Радванського, після забави відбулася скромна гостина, під час якої співав ще раз зворушений ювілят.

•

Новий Провід УАСК „Львів", Клівленд, згідно з виборами Загального Збору (в скобках прізвища попередників, з минулого року): Управа: Р. Полатайко (І. Росул) — голова; Ст. Глоговський (Я. Потічний) — містоголова; Вол. Сторожинський (Р. Полатайко) — секретар; Вол. Галелюка (Гр. Комарницький) — скарбник: Д. Стойків (С. Баб'як) — господар: О. Гайський (В. Камінський) — преса; Ст. Дубик (перевибраний) — архів; М. Пришляк (М. Радзикевич, І. Жиґа) — футбол; Ю. Капустянський (Ст. Мішкевич) — теніс; А. Яцишин (перевибраний) — легкоатлетика; М. Петрина (Гр. Завадівськи) — пінґ-понґ; Я. Капустій (М. Парута) — шахи; Контрольна Комісія: І. Росул, І. Дубас, М. Радзикевич (Ст. Глоговський), Ст. Мішкевич, (Вол. Галелюка): Товариський Суд: І. Жиґа, Гр. Комарницький, О. Лівий (проф. Гр. Ґолембійовський, (Ст. Дубик, (Д. Стойків).

Адреса клюбу:

Ukrainian American Sport Club
"LVIV"
(Ukrainian National Home)
2255 W. 14th St., Room 24
Cleveland 13, Ohio
Tel.: PR 1-9581.

•

Сенсація футболу! — В міжстейтових змаганнях за професійну чашу Америки клівлендська „Джермен Амерікенс" (раніш „Австрія") перемогли дубів з Питсбурґу — Гармарвіл 4:3 (2:1, 3:3). Те, що показав Питсбурґ, можна тільки в дефензивних формаціях звати европейським футболом („сакером").

Рухливі, але задріб'язкові на кашуватому терені снігу й болота клівлендці втекли швидко на 2:0, щойно під кінець першої половини Питсбурґ здобув перші ворота. Друга половина майже цілком стояла під знаком гостей, які вчасно вирівняли й здобули третього ґоля. Їхня економічна гра на помилки суперника здетонувала німців. Щойно в останніх хвилинах сумнівний карний дубльованих клівлендських суддів (ближчий до дії подиктував корнер, а дальший переконав колеґу, що був карний) дав господарям вирівняння й 30-хвилинну догривку, в часі якої їхній найслабший змагун головкою здобув рішальні ворота. Дуже слабо грав воротар Гармарвілу (Маліновскі?).

В світлі цього висліду поразки українських клюбів „Львова" 1:2 (щойно у 118 хв. гри!) й „Черника" 5:6, у Дітройті — проти клівлендських „Джермен Амерікенс", за цю ж чашу, нашим футболістам сорому не принесуть.

О. Г.

•

УАСТ РАЧЕСТЕР — СК МОРҐАН (Питсбурґ) 2:1 (1:0).

Склад: В. Древницький, В. Комад, Е. Дощишак; З. Снилик, А. Шомко, О. Стецьків; Д. Завадівський, Л. Дичківський, В. Залужний, М. Шевчишин, М. Береза, М. Когут, Д. Когут, Я. Ґревен.

УАСТ ще раз попробувало щастя здобути чашу аматорів Америки. Приступивши до важкого змагу в перших міжстейтових змаганнях за цю чашу, УАСТ після справді гарної і завзятої гри, перемогло цьогорічного мистця західньої Пенсилвенії італійську дружину „СК Морґан" таки на їх власному грищі в Питсбурзі. Це вперше репрезентант півн. - зах. стейту Ню Йорк переміг репрезентанта західньої Пенсилвенії.

По довшій зимовій перерві УАСТ заграло ці змагання дуже добре і майже всі змагуни показалися в добрій кондиції. Двоє воріт для УАСТ здобув М. Шевчишин.

Зенон Снилик мав нагоду підвищити вислід 3:0, але не використав карного копу, який суддя признав за фавль на Березі. Противник здобув ворота в кінцевих хвилинах гри, вибиваючи воротареві м'яч з рук.

Змаганням приглядалось яких 1000 глядачів, в тому багато українців з Питсбурґу.

А. Я.

ДЕКОРАТИВНЕ САДІВНИЦТВО

Декоративне садівництво — галузь садівництва, що його плекають у всіх культурних країнах, переважно в містах. Ще вужча галузь з цієї царини — квітникарство. Спеціяльно культивовані декоративні дерева, кущі й квіти — це важливий складник естетичного оформлення культурного людського житла. Річ ясна, що це оформлення потребує фахового підходу, використання попереднього досвіду, відповідного технічного устаткування тощо.

Великої ваги надають декоративному садівництву та квітникарству в ЗДА. Тут є спеціяльні школи, що готують фахівців садівництва й квітникарства, численні громадські товариства, що дбають про вдосконалювання того чи того виду садово-квіткової культури. (Докладно я пишу про це в статтях „Нюйоркські ботанічні сади" та „Про діяльність американських ботанічних товариств", надрукованих у ч. 4 „Вістей" У. Т. І. за 1956 р.). Але чи не найбільше свідчать про це щорічні традиційні американські виставки квітів. Звичайно ці виставки відбуваються на провесні — у березні або на початку квітня. Для аматорів і знавців це справжні свята квітів, незвичайна естетична втіха. Але не малу користь від цих виставок мають, наприклад, власники будинків, що потребують того „оформлення".

Вони вибирають на цих виставках ґатунки квітів чи декоративних кущів, купують насіння, відповідну фахову літературу тощо.

Цього року таку виставку квітів влаштовують у нюйоркському „Колізеї", й її відкриють для відвідувачів від 31 березня до 6 квітня.

Український технічний інститут у Ню Йорку має серед своїх професорів фахівців декоративного садівництва й квітникарства, що задумали створити курси такого садівництва та даватимуть консультації з декоративного садівництва й квітникарства, включивши сюди й хатні декоративні рослини та квіти.

Звертатися можна на адресу У. Т. І.:
Ukrainian Technical Institute,
320 East 14th St., New York, N. Y.
або телефонічно: GR 5—1971

Проф. О. Архімович.

✝

Посмертна Згадка

ІВАН КОЖУХ, довголітній член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 11-го березня 1957 р. Покійний родився 1892 р. в с. Жуличі, пов. Золочів, Зах. Україна. Залишив в смутку дружину Катерину та двох братаничів Володимира і Михайла. Похорон відбувся з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Володимира при 14-ій вул. Тлінні Останки поховані на цвинтарі Оливна Гора. — В. Й. П.

В. Гасій, секр.

• РОЗШУКИ •

Пошукую брата **СТЕФАНА ОСТАПЯКА**, з села Радча, пов. Станиславів. Останній раз я зустрічався з ним на Словаччині 1944 р. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Konstantyn OSTAPIAK
524 Fountain St., Apt. 6,
Youngstown, Ohio
Заграничні часописи, прошу про передрук.

Пошукую **ВАСИЛЯ і СТЕПАНА ГОЛОДНЮКІВ**, з села Гори Стрийовецькі, пов. Збараж. Прошу голоситись:
Андрій ГОЛОДНЮК
6219 N. Canterbury Rd.
Parma 29, Ohio, USA.

Анна Сікірська, з Журавських, пошукує тітку **КАТЕРИНУ КАРПИНСЬКУ** (по мужові Віркийовська), або її дітей, яка походить з с. Накло, пов. Перемишль. Правдоподібно живе в Клівленді, Огайо. Вона сама, її діти, або хто знав би про неї, прошу подати їх адресу до:
Mrs. Katherine DEMBROWICZ
468 Wallace Ave.
North Tonawanda, New York.

ЖИВОТКА БОГДАНА ВАСИЛЬОВИЧА пошукує його мати Явдоха, родом з Купчинець, р-н Кізлів, обл. Тернопіль, Україна. Вістку слати на адресу:
Alexandra SHKOLNIK
1514 Kenilworth Ave.
Cleveland 13, Ohio, USA.

Пошукую брата **ТЕОДОРА ГІДЕЙ** — був в Німеччині в французькій зоні, і стриєчного брата **МИХАЙЛА ГІДЕЙ**, син Петра Гідей, — був у Англії. Обидва походять з с. Шоломиничі, пов. Рудки. Прошу, голоситися на адресу:
Kateryna MARTYN (Gidey)
2229 W. Huron St.
Chicago 12, Ill. U.S.A.

ВОЛОДИМИР ГОЛОВАЦЬКИЙ
і
АДАМ ЛИСОВИЧ,
прошені у власній справі зголоситися на адресу:
O. LEBISHCHAK
1223 Leiper Ave.
Eddystone, Pa.

Пошукую **ЕВУ ШКАБАРСЬКУ**, дочку Михайла і Анни, з села Хлівчани, р-он Рава Руська. Вона мала б знаходитись в Канаді та **ТЕОДОРА ВОЗЬНОГО**, сина Михайла і Таньки, з с. Хлівчани, р-он Рава Руська. Вище поданих, прошу голоситись на адресу: Anna KAMINSKY
25 Broad St., Wood, Pa., U.S.A.

Пошукую **ЮРКА ГРИГОРОВИЧА МАРКІВ**, народженого в 1910 році в селі Тинів, пов. Дрогобич. Перебував в Англії, правдоподібно, виїхав до ЗДА 1948 року. Він сам, або хто знав би про нього, прошу зголоситись на адресу:
Sophia KUZIW MOROZ
4628 Hurley St.
Phila. 20, Pa.

Пошукую **МАРІЮ ПОПОВИЧ і АННУ КОСТЮК**, які походять зі села Нивочин, пов. Станиславів. Перебували у Німеччині: Марія Попович була в Лейпціґ, а Анна Костюк в Вісбадені, околиці 5. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
EWFROZYNA DOWHAL
1512 W. Walton Street
Chicago 22, Ill.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна і найкраща. В випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3833. Зловлення того великого.

В замішанні Лаймі вдалося підкрастися на поклад і вдарити в божевільній помсті на Тарзана.

Але на осторогу від своїх хлопців мавполюдина обернулася і заблькувала атаку!

Безжалісно сталеві пальці стискали горло нікчемного помічника. Він конвульсійно здригнувся... а після того лежав тихо!